

Filipino

Ikalawang Markahan

Modyul 4- Ikaanim at Ikapitong Linggo

MAIKLING KUWENTO NG TSINA “Niyebeng Itim”

Panimula

Sa araling ito, inaasahang maipamamalas mo ang pag-unawa sa kuwento ng katutubong-kulay mula sa Tsina na pinamagatang “Niyebeng Itim” na isinalin ni Galileo S. Zafra.

Pagkatapos ng araling ito, inaasahang makapaglalarawan ka nang masining sa mga kaugalian at uri ng pamumuhay ng tao sa alinmang bansa sa Silangang Asya. Makapaghahatid sa tagapakinig ng tiyak na larawan ng kaugalian at uri ng pamumuhay ng bansang napili.

Masasagot mo rin ang mahalagang tanong na: Paano naiiba ang maikling kuwentong pangkatutubong kulay sa iba pang uri ng maikling kuwento? At kung paano nakatutulong ang ang mga pahayag sa pagsisimula, pagpapatuloy ng mga pangyayari at pagtatapos ng isang kuwento.

MGA PINAKAMAHALAGANG KASANAYANG PAMPAGKATUTO (MELC)

- F9PN-Ile-f-48** - Nasusuri ang maikling kuwento batay sa estilo ng pagsisimula, pagpapadaloy at pagwawakas ng napakinggang salaysay.
- F9PB-Ile-f-48** - Nahihinuha ang kulturang nakapaloob sa binasang kuwento.
- F9PT-Ile-f-48** - Nabibigyang-kahulugan ang mga imahe at simbolo sa binasang kuwento.
- F9PD-Ile-f-48** - Napaghahambing ang kultura ng ilang bansa sa Silangang Asya batay sa napanood na bahagi ng teleserye o pelikula.
- F9WG-Ile-f-50** - Nagagamit ang mga pahayag sa pagsisimula, pagpapatuloy ng mga pangyayari at pagtatapos ng isang kuwento.
- F9PS-Ile-f-50** - Naisasalaysay ang sariling karanasan na may kaugnayan sa kulturang nabanggit sa nabasang kuwento.
- F9PD-Ile-f-48** - Naisusulat ang isang paglalarawan ng sariling kultura na maaaring gamitin sa isang pagsasalaysay.

Subukin

Panuto: Basahin at unawain ang bawat katanungan at piliin ang titik ng tamang sagot batay sa hinihingi nito. Isulat ang sagot sa isang buong papel. Huwag kalimutang isulat ang pangalan, taon, pangkat at bilang ng modyul.

1. Ito ay isang kathang pampanitikan na nagsasalaysay sa pang-araw-araw at madulang bahagi ng buhay ng isang tao o mahigit pa.
 - A. dula
 - B. epiko
 - C. nobela
 - D. maikling kuwento
2. Nangingibabaw sa kuwentong ito ang paglalarawan ng tiyak na pook, anyo ng kalikasan nito; uri ng pag-uugali, paniniwala, at pamumuhay ng mga taong naninirahan sa nasabing lugar.
 - A. Kuwento ng kaisahan
 - B. Kuwento ng katauhan
 - C. Kuwentong makabanghay
 - D. Kuwento ng katutubong-kulay

3. Kailan natin magagamit ang salitang “una” pagbuo ng mabisang pagsasalaysay o pagkukuwento?
 - A. paglalarawan
 - B. pagsisimula
 - C. pagpapatuloy
 - D. pagpapahayag ng opinyon
4. Alin sa mga sumusunod ay **hindi** isang uri ng maikling kuwento?
 - A. Kabutihan
 - B. Katatakutan
 - C. Katatawanan
 - D. Kababalaghan

Basahin ang mga maikling talata at sagutin ang mga katanungan tungkol dito.

Hindi naaprobahan ang aplikasyon ni Huiquan para sa lisensya sa pagtitinda ng prutas dahil puno na ang kota. Ang mga kontak ni Tiya Luo ay hindi nakatulong o ayaw ng tumulong. Mayroon na lamang lisensya para sa tindahan ng sombrero at sapatos.” Wala nang pakialam si Huiquan kung anuman ang maaaring itinda, ang mahalaga mayroon siyang magawa.”

5. Anong dahilan kung bakit hindi naaprubahan ang aplikasyon ni Huiquan para sa lisensya sa pagtitinda ng prutas?
 - A. Kulang ang kanyang kwalipikasyon
 - B. Puno na ang kota sa pagtitinda ng prutas
 - C. Kalalabas lang n’ya galing sa bilangguan
 - D. Walang tumulong mula sa mga kontak ni Tiya Lou
6. Anong pag-uugali ang ipinamalas ni Huiquan sa huling pahayag?
 - A. matiyaga
 - B. masunurin
 - C. maunawain
 - D. mapagparaya

“Hindi na maaga para mamili para sa Bagong Taon. Isda, manok-kung ano-ano pa. Kung hindi ka marunong magluto, pumunta ka rito at tuturuan kita. Dapat na maayos ang Bagong Taon mo. Pagkatapos, dapat magtrabaho na. Ayusin mo at hahanapan kita ng nobya. Ano sa palagay mo?”

7. Sa iyong pananaw, anong kulturang Intsik ang mahihinuha mo sa huling pahayag ng talata?
 - A. Magpayaman bago mag-asawa
 - B. Pagpapakasundo ng mag-asawa
 - C. Ayusin ang buhay at mag-asawa
 - D. Pagbibigay ng yaman sa maaasawa

8. Kung susuriin ang talata, anong uri ng maikling kuwento ito napapabilang?
- kuwento ng tauhan
 - kuwento ng kaisipan
 - kuwentong makabanghay
 - kuwento ng katutubong-kulay
9. Anong kaugalian o paniniwala ang mas mananaig sa pagsalubong ng Bagong Taon ng mga Intsik?
- Bonggang pagsalubong ng bagong taon
 - Kailangang may nobya na bago ang bagong taon
 - Dapat maghanda ng maraming isda at manok sa pagsapit ng bagong taon.
 - Kapag maganda ang buhay pagsapit ng bagong taon, magiging maganda ang buong taon mo.
10. Ang mga sumusunod ay mga katangian ng mabisang talatang nagsasalaysay, **maliban sa isa.**
- Kailangan ang mga kaisipan nito at nagtataglay ng kaisahan.
 - May paglalarawan upang magkaroon ng kulay at buhay ang pangyayari
 - May kakalasan na siyang lumikha ng pananabik sa bumabasa o nakikinig
 - Kinakailangang ito ay nagbibigay diin sa mahahalagang pangyayaring isinalaysay.

Aralin

1.4

Niyebeng Itim

Maikling Kuwento - Tsina

Isinalin sa Filipino ni Galileo S. Zafra

(Unang at Ikalawang Araw)

Alamin

Pagkatapos ng araling ito, ikaw ay inaasahang:

- nasusuri ang maikling kuwento batay sa estilo ng pagsisimula, pagpapadaloy at pagwawakas ng napakinggang salaysay;
- nabibigyang-kahulugan ang mga imahe at simbolo sa binasang kuwento.

Balikan/Pagganyak

Tukuyin ang nais bigyang pansin sa sumusunod na bahagi ng kuwento. Iguhit ang simbolong nasa ibaba sa iyong sagutang papel.

Tauhan

Lugar

Pangyayari

1. Unti-unti, sa paningin ko'y nagkakahugis ang isang mapanglaw at dahop na kapaligiran. Ang mga bahay na malalayo ang agwat, naglilitan, ang iba'y nakagiray na, pulos na yari sa kugon at kawayan, ay waring nagsisipagbantang lumupasay sa anumang sandali. Sa malayang hangin ay nagsasanib-sanib ang kahol ng mga aso, kakak ng mga manok at itik, unga ng mga kalabaw, langitngit ng nagtatayugang kawayan at pagaspas ng dahon. (mula sa *Lugmok Na Ang Nayon* ni Edgardo Reyes)
2. Dinalaw siya mula noon ng pag-aagam-agam sa kaniyang pag-aanluwage. Hinahanap-hanap niya mula noon ang bagay na dapat niyang malikha; at sa palagay niya'y waring nagkukulang at hindi tumpak ang bawat gawin at likhain niya. Dumaan ang mga taon at siya'y nakaramdam ng panghihina. Mabilis ang pagtanda niya, ngunit ang kanyang alalahanin ay hindi nababawasan. (mula sa *Anluwage* ni Hilario L. Coronel)
3. May luha siya sa mata ngunit may galak siyang nadama. Luwalhati. Hinagud-hagod niya ang mga kamao. Nadama niya ang bagong tuklas na lakas niyon. Ang tibay. Ang tatag. Ang kapangyarihan. Muli niyang tiningnan ang nakabulagtang si Ogor. Pagkaraa'y nakapikit at buka ang labing nag-angat siya ng mukha. (mula sa *Impeng Negro* ni Rogelio Sikat)
4. Tunay ngang isang malaking pangyayari ang nakaakit sa pansin ng San Joaquin. Hindi sila magkasundo sa pagtinging ibibigay nila kay Lea. Sa isang banda, siya ang anak ni Aling Clara na magpapaahon sa kanyang pamilya mula sa kahirapan; kaiinggitan, kamumuhian, masarap siraan. Subalit siya rin ang anak ng San Joaquin na kapupulutan ng pag-asa; pupurihin, tatangkilin, gagawing pangunahing tauhan sa kwentong isasalaysay sa ilang henerasyon ng kabataan. (mula sa *Bagong Bayani* ni Joseph Salazar)
5. Kung takipsilim ay isinusuot na lahat ni Marcos ang pulinas, ang gora, at ang suwiter, saka dala ang latigong katulad ng pamalo ang kalabaw hanggang ito'y umungol na ang pamalo ni Don Teong. Pagdating niya sa pook na kinapupugalan ay saka aasbaran ng palo ang kalabaw hanggang ito'y umungol na ang alingawngaw ay ano't hanggang sa kalagitnaan ng bayan. Kung di niya makita na halos apoy na ang lumalabas sa dalawang mata ng hayop ay hindi pa niya ito titigilan. Sa gayon ay matulin siyang nagtatago upang umuwi na siya sa bayan. (mula sa *Walang Panginoon* ni Deogracias Rosario)

Basahin at unawain mong mabuti ang kuwentong pangkatutubong- kulay mula sa Tsina upang malaman mo kung ano ang mga kaugalian at uri ng pamumuhay ng bansang ito.

Niyebeng Itim

ni Liu Heng

Isinalin sa Filipino ni Galileo S. Zafra

Paparating na ang bisperas ng Bagong Taon. Nagpakuha ng litrato si Li Huiquan sa *Red Palace Photo Studio*, isang bagay na ayaw na ayaw niyang gawin, dahil pakiramdam niya, lalo pa siyang pinapapangit ng kamera. Sinabihan na siya ni Tiya Luo na sapat na ang apat na piraso, ngunit nag-*order* siya ng labinlima. Nagulat ang klerk.

“Kinse?”

“Kinse nga.”

“Hindi kami siguradong maganda pa rin ang litrato kapag ganoon karami.”

“Gusto ko sabi ng kinse!”

May pagkainis na sa kanyang boses at iyon lamang ang magagawa niya para mapigilan ang sarili na suntukin ang pangang iyon. Nag-*order* siya ng kinse para hindi na siya bumalik pa sa susunod at ikinabuwisit niya ang ituring na kahangalan ang ganito.

Nang bumalik siya para kunin ang litrato, mas kabado siya kaysa nang kunin niya ang mga abo ng kanyang ina sa *crematorium*. Tumalikod siya at lumakad papalayo dala ang balutang papel nang hindi pa muna sinusuri ang litrato, at nang nag-iisa na lamang, dinukot niya ang laman. Labinlimang magkakatulad na litrato ang hawak niya, bawat isa ay nakatitig sa kanya nang may pare-parehong hitsura. Sa kabuuan, mas maayos ang kinalabasan kaysa kanyang inaasahan. Parang mas manipis ang kaniyang labi dahil nakatikom, nakatitig ang mga mata niya. Hindi mo masasabing pangit. Sa katunayan, mas guwapo siya kaysa sa maraming tao. Wala siyang reklamo.

Dinala siya ni Tiya Luo sa komite sa kalye kung saan pinagpasa-pasahan sila. Nakipag-usap sila sa iba't ibang tao hanggang sa isang may katandaang opisyal ang nagbigay rin sa kanya ng lisensya para sa kariton. Hindi naaprobahan ang kanyang aplikasyon para sa lisensya sa pagtitinda ng prutas dahil puno na ang kota. Ang mga kontak ni Tiya Luo ay hindi makatulong o ayaw nang tumulong. Mayroon na lamang lisensya para sa tindahan ng damit, sombrero at sapatos. Wala nang pakialam si Huiquan kung anuman ang maaaring itinda. Ang mahalaga, mayroon siyang magawa. Nabalitaan niyang mas madali ang pagtitinda ng prutas, mas mabilis ang kita; mas mabagal naman sa damit, at mas mababa pa ang tubo. Nabalitaan din niyang kailangan niya ng maayos na tindahan o koneksiyong *blackmarket* para talaga mapatakbo ito. Ngunit handa siyang sumubok. Kailangang palakasin niya ang

kanyang utak, at di matatakot magtrabaho, maaayos ang lahat. Kahit maliit ang kikitain niya, hindi naman liliit pa iyon sa natatanggap niya bilang ulila, hindi ba? Bahala na.

Paglabas nila mula sa *compound* ng gobyerno, nakabangga nila ang isang matabang mama na tinawag ni Tiya Luo na Hepeng Li. Sabi ni Tiya Luo kay Huiquan na tawagin itong Tiyo Li. Walang ideya si Huiquan kung hepe ito ng ano at kaninong tiyo ito, ngunit naaalala niya rito ang matabang *sumo wrestler* ng Hapon.

“Hindi ka ba magpapasalamat kay Tiyo Li sa lahat ng tulong niya?”

Magalang na yumuko si Huiquan, isang ugaling natutunan niya sa kampo. Kailangang yumuko ang mga bilanggo sa lahat ng guwardya, inspektor, at tagamasid na nakikipag-usap sa kanila o nakatingin man lang sa kanila- iyon ang pagsasanay. Ginagawa na niya iyon dahil nakasanayan na. Ngunit halos di siya napansin ng mama -- tila ito isang lalaking tumitingin ng kung anong paninda. Pakiramdam ni Huiquan ay isa siyang basurahan o isang pirasong basahan na nais magtago sa isang butas.

“Ito ba siya?” tanong ng matabang mama kay Tiya Luo.

“Mabait siyang bata, tulad ng sabi ko. Tingnan mo’t namumula na siya.” Napatawa ang mama habang itinuon ang tingin kay Huiquan.

“Alam mo ba kung paano ka nakakuha ng lisensya gayong maraming retirado at walang trabaho ang di-makakuha?”

“Dahil ... dahil kailangan ko ng trabaho?”

“Iyon lang ba?” mapanlibak ang ngisi ng mataba.

“Dahil isa akong ulila?”

“Kinakalinga ka ng pamahalaan; tiyak kong alam mo iyan. Huwag kang manggugulo at huwag kang sakim... nagkamali ka na. Kalimutan mo na iyon, dahil kapag umulit ka, wala nang tutulong sa iyo.”

“Gagawin ko anuman ang ipag-utos ng pamahalaan.”

Isa na naman sa maraming islogan sa kampo. Nakabilanggo pa rin ang kaniyang isip at damdamin kahit pinalaya na siya sa kampo. Kahit si Tiya Luo ay tumangu-tango. Saanman siya magpunta, laging may nagsasabi sa kaniya kung ano ang dapat at di-dapat gawin; sa pagtingin sa kanya nang mababa, umaangat ang kanilang sarili. Namalagi siya sa bilangguan. Sila ay hindi at nararamdaman niya na ang mga babala, panlalait, at paalala ay para lang sa kaniya; gamitin ang ihian, walang dudura, bawal pumasok, limang yuan na multa - lahat ay patungkol sa kaniya at tanging sa kanya lamang. Habampanahon na may magpapahirap sa kaniyang buhay, magtuturo sa kaibahan niya at ng ibang tao, hihila sa kanya paibaba. Gusto niyang lumaban, pero wala siyang lakas. Kaya magpapanggap siyang tanga, umiiwas sa mga nagmamasid at nagmamatyag, Maraming taon na naman niyang ginagawa ito.

Masayang naglakad si Tiya Luo, di-pansin ang tamlay sa mukha ni Huiquan habang nakasunod ito na parang bilanggo.

“Halos Bagong Taon na. Pwede kang manatili ngayong bagong taon sa amin.”

“Salamat, pero maayos na po ako...”

“Sa palagay ko’y matutuwa na ang ina mo. Kung buhay siya, ipapangalandakan niya --negosyante na ang anak ko; maganda ang kinabukasan niya; hindi na siya katulad nang dati. Gusto kong pasalamat mo ang nanay mo.”

“Sige po.”

“Bahala ka kung gusto mong mag-isa ngayong Bagong Taon pero hindi ibig sabihin na pwede kang uminom.”

“Huwag kayong mag-alala.”

“Hindi na maaga para mamili para sa Bagong Taon. Isda, manok – kung ano-ano pa. Kung hindi ka marunong magluto, pumunta ka rito at tuturuan kita. Dapat lang na maayos ang Bagong Taon mo. Pagkatapos, dapat magtrabaho na. Ayusin mo at hahanapan kita ng nobya. Ano sa palagay mo, bata?

“Kayo ang masusunod.” Ngumiti siya ngunit matamlay. Ang isang yari sa kahoy at *canvass* na ambi ay aabot ng sandaan o mahigit pa; kung may tatlong gulong, dagdag na tatlong daan pa mahigit. Wala nang matitira para sa paninda. Hindi pa nga nagsisimula’y kailangan na niyang humugot sa naipon ng kaniyang ina. Kinabahan siya dahil wala na itong atrasan.

Isa o dalawang araw bago ang Bagong Taon, nakakita siya ng kakarag-karag at lumang tatluhang gulong na sasakyan sa *East Tsina Gate Consignment Store* na 230 yuan ang halaga. Ayos ang presyo pero napakasama ng kondisyon at di-masasakyan. Mukhang maayos ang balangkas- kahit paano’y napanatili ang hugis; walang gulong, pero mapakikinabangan pa rin ang gilid at rayos ng gulong; walang kuliling , walang kadena, at walang tapakan, ngunit may preno at pedal. Hindi siya makapagpasya at pinag-isipan niya sa lahat ng anggulo. Nalibot na niya ang buong bayan. Ang mga bagong sasakyan ay nagsisimula sa apat na raan, wala namang ipinagbibiling umaandar pang segunda mano. Sa isang groseri, nakakita siya ng isang sasakyang yari sa kawayan na mukha namang matibay, ngunit parang may mali rito. Kung magtitinda siya ng damit, kakailanganin niya ang tatluhang gulong – para naman presentable.

“Gusto mo nito? Para saan?” Lumapit ang klerk sa kaniya.

“Kariton para sa mga damit.”

“Tamang-tama. Hindi ka magsisisi. Kung poste ng telepono, o kongkreto. O iba pang katulad, hindi ko ‘to irerekomenda. Pero para lamang pala sa ilang tumpok ng damit. Di ka gagastos ng higit sa sandaan sa pag-aayos nito, at pwedeng tumagal pa ng lima, anim na taon.”

“Bakit di-gumagalaw?”

“Matigas ang preno. Aayusin ko.”

Ibinigay ni Huiquan ang pera, at kinaladkad ang walang gulong na sasakyan mula *East Tsina Gate* patungong *Dongsi*, at mula roon, papuntang *Chaoyong Gate*. Dahil sa kanyang natatanging sasakyan, naging sentro siya ng atensyon, bagaman hindi naman nakapipinsala ang mga tingin sa kanya. Matapos bumili ng ilang parte sa pagawaan ng

bisikleta sa labasan ng *Chaoyong Gate Boulevard*, tinulak niya ang kanyang sasakyan patungong *East Lane* ng Kalyang *Spirit Run* papasok sa gate ng bilang 18. Ang berdeng bayong na nakasabit sa kalawanging hawakan ng sasakyan ay napuno ng tinimplang baka, dalawang pinakuluang manok, may yelong isda, apat na paa ng manok at isang bote ng alak – hapunan para sa Bagong Taon. Binili niya at madaling nakuha dahil ayaw na ayaw niyang nakapila at wala naman siya talagang hinahanap para sa kanyang hapunan. Mas iniintindi niya ang kaniyang sasakyan, ang kanyang bagong kaibigan, ang kaniyang tahimik na kasama.

Inimbitahan siya ni Tiya Luo para maghapunan, bisperas ng Bagong Taon. Dumaan ito habang naglalagare siya ng kahoy, nakalambitin sa kaniyang bibig ang isang pirasong manok. Tumanggi na muna siya. May naamoy ang Tiya at inangat nito ang takip ng palayok. Pinalalambot ang paa ng manok sa kumukulong sabaw. Walang makikitang berde – hindi balanseng pagkain. Sira na ang manggas ng kaniyang panlamig; puno ng kusot ang kaniyang sapatos at laylayan ng pantalon; marumi at mahaba ang kaniyang buhok. Naawa si Tiya Luo sa kaniya, ngunit tumanggi pa rin si Huiquan. Ginagamit pa rin niya ang kahoy na iniwan ni Hobo, desididong gumawa ng magandang patungan para sa kaniyang sasakyan.

Bumalik si Tiya Luo para imbitahan siyang manood ng TV - nakatatayang palabas at iba pang kawili-wiling programa. Hindi dapat palampasin. Ngunit umiling siya, hindi man lang tuminag sa kaniyang paglalagare.

“Marami pa po akong gagawin.”

“Hindi makapaghihintay kahit pagkatapos ng Bagong Taon.”

“Mas gugustuhin kong patapusin ninyo ako...”

“Marami namang panahon. Huwag mong tapusin agad lahat. Di ka dapat magpagod, Bagong Taon pa naman.”

Sa umpisa, panaka-naka ang mga paputok, ngunit dumalas ang ingay at pagsapit ng hatinggabi, akala mo’y sasabog na ang mundo. Ibinaba ni Huiquan ang lagare at nagsalin ng alak. Matagal na pinalambutan ang paa ng manok kaya halos matanggal na sa buto ang mga laman nito. Tama naman ang pagkaluto, medyo matabang, marahil, kaya nilagyan niya ng kaunting toyo ang plato at isinawsaw niya ang laman dito, at kumain at uminom siya hanggang sa mamahid ang kanyang panlasa. Maaaninag sa kaniyang bintana sa kaniyang likod ang pula at berdeng ilaw paminsan-minsan. Karangyaan kahit saan ka lumingon, mula sa mga taong kuntento sa kanilang buhay. Ano ang balak ng milyong taong ito? Ano ang ipinagsasaya nila?

Siguradong hindi siya kabilang sa kanila. Kung buhay si Ina, panahon iyon ng pagbabalot ng *dumpling*, iyong maliliit na pagkaing pumuputok sa bibig na parang kendi. Gustung-gusto niya iyon. Sa unang Bagong Taon niya sa kampo, pitumpu’t anim ang nakain niya sa isang upuan, hanggang sa mabusog siya nang sobra’t hindi na siya halos makaupo, at ginugol niya ang buong hapon sa paglalakad sa laruan. Gayunman, kahit ang alaalang ito ay hindi nakapagpasaya sa kaniya. Malagkit ang mga kamay niya dahil sa pinalambutang paa ng manok at sapin ng malagkit na baboy, at nahihilo na siya dahil sa alak.

Lumabas siya at tumayo sandali sa bakuran. Walang lamig, walang hangin. Makulay ang langit; maraming paputok sa lahat ng dako. Ang bakuran, na may mahigit

sa pito o walong talampakan ang luwang, ay tulad ng balon sa ilalim ng kumikinang na bughaw na langit. Isang *stereo* ang bumubuga ng awit, iyong tunog na di-maintindihan. Naiisip niyang mataba at pangit ang mang-aawit. Nakapanood na siya ng ganito sa TV – magagandang boses at ngiti ngunit pangit ang hitsura nila. Kumikisay sila sa iskrin, ang mga kilos ay nagpapatingkad lamang sa kanilang kapangitan at ang mga awit nila ay ginagawang mga sigaw at halinghing. Magagandang babae lamang dapat ang ipinakikita sa TV, subalit maaaring nagkukulang na ng suplay. Bagaman lumalayo na si Huiquan sa mga babae, sumasagi pa rin sa isip niya ang imahen ng magagandang dalaga. Wala sa mga ito ang kilala niya dahil labo-labo na ang mga ito sa kanyang utak – malalabong imahen na ang intensyon ay malinaw at tiyak. May mga panahon, natatanging panahon, kung kailan pinapangarap niyang mapasasayaw niya sa kaniyang isip ang mga imahen. Ngunit sa totoong mundo man o sa mundo ng ilusyon ay hindi niya mapasunod ang mga ito. Walang magawa, napilitan siyang tanggapin ang kaniyang kahinaan.

Ang isip ni Huiquan ay nabaling sa malalaswang dingding -- dingding ng banyo na ang mga sugat ay hindi mabura, ginulping dingding na halos iguho ng malalaswang pag-atake. Kakaiba, malaswang isip at dumi ay kakatuwang napapagsama nang maayos doon, pinupwersa siyang harapin ang maruming katawan na pinipilit niyang itago. Mag-isa sa bisperas ng Bagong Taon, idinagdag niya ang sarili niyang mga pantasya sa mga naroon sa maruruming dingding. Hindi pala ang mga babae kundi marahil sa sarili pala niya siya naririmarim.

Sa sarili niyang paraan, inalagaan niya ang kaniyang sarili. Magulo, siyempre pa, ngunit gusto niya ang gayon, lihim, ligtas, at di-komplikado. Mas maraming mapagtataguan sa kampo kaysa kaya nilang bilangin – taniman, maisan, daluyan ng irigasyon, di pa nabubungkal na bukid – na ang tanging nagmamasid sa kaniya ay ang langit sa itaas at ang lupa sa ibaba. Nang naroon na siya, wala na siyang pagtingin kay Xiaofen, kaya wala nang direksyon ang kaniyang pagkahumaling. Bahala na. Alam niyang pinaglalaruan siya ng mga demonyo at wala siyang lakas para labanan ito.

Pagod na siya. Paubos na ang mga pagputok. Ang madalang nang pagputok ay nagpatingkad sa kalaliman ng gabi. Puno na ang mg tao ng kasiyahan, pagkain, at laro, at oras ba para matulog ang lungsod, bago magbukang-liwayway. Wala siyang kasama, at pakiramdam niya’y nawawala siya. Labas sa kaniyang mga pantasya, wala siyang makitang babae na karapat-dapat sa kaniyang pagmamahal.

Si Luo Xiaofen, wala na sa kanyang isip, ay hindang-hindi ang babaeng iyon. Hindi pa niya nakikita ito simula nang lumabas siya. Nagbabakasyon ito sa Harbin kasama ng kaniyang nobyo, isang *assistant* sa kolehiyong normal, at isang gradwadong mag-aaral sa matematika si Luo – isang tambalang itinadhana ng langit. Ibinalita ni Tiya Luo, masaya at nagmamalaki, na magpapakasal na ang dalawa sa Mayo. Si Luo Xiaofen – kababata ni Huiquan, sabay silang nag-elementarya hanggang gitnang paaralan, ngunit ngayon, wala na siyang pagkakatulad. Nasa Harbin si Luo, samantalang siya, nasa kalyeng *Spirit Run*, sa isang madilim na sulok, gumagawa ng hamak na bagay. Ngunit ito ang tadhana. Hinahamak siyang lagi ng tadhana.

Sa unang araw ng bagong taon, pinagkaabalahan niya ang kaniyang sasakyan, sa ikalawang araw, inilabas iyon para paandarin. Tuwang-tuwang siya sa mga sisidlang ginawa niya. Nagbisekleta siya para tingnan ang mga pakyawan, para pag-

aralan ang mga lokasyon nito. Sa ikalima pa ang takdang pagbubukas ng mga ito, tila pinagkaisahan siya. Walang magagawa hanggang sa araw na ito.

Matapos sumulat sa Instruktor Politikol Xue at ipadala ang liham, dumaan si Huiquan sa isang tindahan ng libro at bumili ng mga kopya ng “Mga Multo sa Isang Lumang Sementeryo at Mga Babaeng Ahas”. Pagbalik sa bahay, humilata siya’t nagbasa habang kinaing isa-isa ang saging. Nitong mga nagdaang araw, nakaubos siya ng isang piling hanggang sa naging madulas ang kanyang bituka at napapapunta sa inodoro buong araw. Maayos naman ang mga libro; hindi lang siya makaalala ng istorya. Kaya’t binabasa niyang muli, at parang bago at kawili-wili pa rin sa ikalawang pagbasa. Matapos niyang basahing muli ang mga libro, itinabi niya ito at ang mga pader ay tila blangko at maputla. Saging pa. Itinuturing na niyang mga gago ang mga awtor. Nakababato. Gayon pa rin bukas, at may pakialam ba siya? Ano ang pagkakaiba ng malaki at maliit na daga? Parehong pangit; parehong patagu-tago.

Ibinigay kay Huiquan ang pwesto sa may daanan sa timog ng Silangang tulay. Dito ang mga numero ay nakapinta nang puti sa mga ladrilyo na nasa isang mahabang hanay ng tigdadalang kwadrado-yadang pwesto; ang iba ay okupado, ang iba ay hindi. Matapos niyang ayusin ang kaniyang tindahan, tinakpan niya iyon ng ambi at inayos ang kaniyang sasakyan para magsilbing harap ng tindahan. Sa bandang kaliwa niya ay ang daanang silangan-kanluran, sa bandang kanan, ang katapat nitong hilaga-timog. Nasa tapat mismo ng paradahan para sa *Eastbridge Department Store*. Nasa gilid siya ng alimpuyo ng mga tao, parang di humihinto.

Wala isa man lang na tumingin sa kaniyang paninda. Pagod pa sa nagdaang okasyon, ang mga dumaraan ay palaiwas o bugnutin. Ang kaniyang designasyong ay Timog 025. Hindi magandang puwesto. Siya ang ika-25 tindero ng damit sa isang mahabang yadang lugar. Ang mga tindahan ng pagkain ay nasa hilagang bahagi ng kalye, na may di kulang sa anim na nagtitinda ng inihaw na kamote at ilan pang matatandang naglalako ng malamig na dalandan at halos bulok nang saging.

Napuno ng kulay berde sa kaniyang tindahan – isang bunton ng walong kulay-olibang kasuotang pang-*army*. Isinampay niya ang ilan, inilatag ang iba, at isinuot ang isa. Niloko siya ng matandang lalaki sa pakyawan. Hindi maitinda ang mga kasuotan, panlamig na angora, at sapatos na gawa sa *canvass*. Ang naitinda lamang niya nang araw na iyon ay mga angora, madaling naubos ang dalawampung piraso. Mangyari pa, iyon ang pain para sa iba pang paninda. Ang pakyawan ay tres-diyes. Ibinenta niya ang una ng apat na yuan at ang huli, sais-beinte. Walang kinailangang magturo sa kaniya. Natuto siya nang iabot sa kaniya ng unang kostumer ang pera; huwag kang matataranta sa pera at kalimutan mo na ang pagiging magalang. Sumigla siya, sa kung anumang dahilan; kumislap ang mata niya, at napanatag siya. Sa wakas, isang bagay itong may kontrol siya.

Gusto sana niyang magtago ng isang gora para sa sarili. Para itong *Ku Klux Klan* na talukbong – mga mata lamang ang makikita – at iyon ang kailangan ng nagtitinda. Pakiramdam ni Huiquan ay makapangyarihan siya, tulad ng mysteryosong matanda na naglalako ng minatamisan na nakatayo sa harap ng *Eastbridge Department Store*, sa dinaraan mismo ng hangin, ilang oras na walang imik, walang kibot. May mga kostumer siya – hindi marami, kaunti – ngunit hindi na matagalan ni Huiquan na panoorin siya, alam niyang maaari siyang sigawan nito kapag nagpatuloy pa siya.

“Sapatos na tatak-Perfection mula sa Shenzhen *free economic zone*. Sapatos, tatak-Perfection, gawa sa *Shenzen...*”

Nagulat ang mga naglalakad sa sigaw niyang ito. Narinig na niya ang ganitong pagtawag sa *Gate* ng Silangang Tsina at sa Bukanang *Gate*, ngunit hindi niya alam kung kaya niya ang ganito. Mahirap, sa isip niya; hindi niya kaya. Ngayon, alam na niyang mali siya sa pagtanya sa sarili.

“Mga blusang Batwing! Halikayo rito! Tingnan ninyo!”

Sa pagkakataong ito, napakasama ng tunog, ngunit tila walang nagulat. Ilan pang segundo, nasanay na ang mga mamimili sa kaniyang kakaibang sigaw. Maipagkakamaling galing sa aso o sa kotse, at hindi pa rin papansinin ng mga namimili.

“Mga blusang Batwing! Seksi, seksi, seksi, mga babae!”

Kung makasisigaw lang talaga siya ng kung anong malaswa para mapansin. Buong araw, binantayan niya ang kaniyang tindahan, mula umaga hanggang oras ng hapunan, ngunit wala siyang nabenta, isa man lang panlamig na angora o isang pares ng sapatos kaya -- wala maliban sa dalawampung angora. Kahit iyon lang, ang may katandaang babae sa kaniyang kanan ay naiingit, dahil gayong mas matagal na ito rito, naibenta lamang nito ay pares ng medyas at dalawang panyo. Ang tindahan sa kaliwa ay binabantayan ng isang lalaking dadalawampuin na muntik nang mapaaway sa isang kostumer dahil sa isang *jaket* na balat. Ang sabi ng kostumer, iyon ay imitasyon; ipinilit ng tindero na tunay iyong balat. Kinusot iyon ng kostumer at iginiit na imitasyon iyon mula sa ibang bansa. Naubos na ang pasensya ng tindero. Alam ni Huiquan na tunay iyong balat, ngunit hindi siya nakihalo sa gulo. Walang dahilan para sumangkot. Nang ang lalaki ay nag-alok sa kanya ng sigarilyo, tumanggi siya. At siya naman ang nagsindi, di niya pinansin ang lalaki. Wala siyang balak na mapalapit kaninuman. Kailangang mag-ingat kapag sangkot ang ibang tao.

Siya ang huli sa hanay ng mga tindahan na nagsara ng araw na iyon. Alas nuwebe na, kalahating oras matapos magsara ang *department store*. Madilim ang paradahan, halos walang nagawa ang mga ilaw sa kalye; wala nang kostumer sa gabi. Nagsasara na rin ang tindahan sa tapat, na binabantayan ng dalawang lalaki, ngunit kahit gabing-gabi pa, parang ayaw pa nilang tapusin ang araw; may lungkot at panghihinayang sa kanilang tinig.

“Medyas na *nylon*, pasara na! Otsenta sentimos ang isang pares ... otsenta sentimos isang pares! Paubos na ang medyas na *nylon*. Huling tawag! Medyas na *nylon* ...

Dumaan ang kanilang sasakyan sa gilid ng kalye patungo sa daan, sa direksyon ng tore ng pamilyang Hu. Pumedal ang isang tindero samantalang ang isa ay nakaluhod sa sasakyan at iwinawagayway ang isang pares ng medyas na *nylon*. Sandali lang ang kanilang lungkot na mabilis na pinalitan ng pambihirang tuwa. Ang kanilang mga tinig – isang mataas, isang mahina – ay iginala ng hangin sa gabi.

Sa sumunod na araw, nakabenta siya ng *muffler*.

Sa ikatlong araw, wala siyang naitinda.

Sa ikaapat na araw, wala pang kalahating oras pagkabukas niya ng tindahan, nakapagbenta siya ng kasuotang pang-army sa apat na karpintero na kababalik lamang

sa Beijing mula sa timog. Pagkagaling sa Estasyon ng Beijing, tumungo sila sa *hardware* sa tore ng pamilyang Hu, at nang marating nila ang Silangang-tulay, nagkulay talong ang kanilang labi dahil sa lamig. Naligtas ang kanilang mga balat ng kasuotang panlamig ni Huiquan, at ang kanilang pera ay mabilis niyang isinilid sa kaniyang bulsa. Bago siya nakapagtinda, matamlay niyang hinarap ang negosyo, ngunit nagbigay ng inspirasyon ang pagbili ng mga karpintero. Tiyaga ang susi para sa isang buhay na matatag. Kahit sa pinakamalalang panahon, walang ibubunga ang mawalan ng pag-asa. Mas mabuting maghintay kaysa sa umayaw, dahil walang makaaalam kung kalian kakatok ang oportunidad. Hindi naman sa lahat ng pagkakataon ay malas ka, hindi ba? Nag-iisip si Huiquan.

Mula sa Raya: Pagbasa at Pagpapahalagang Pampanitikan sa Filipino
ni Aurelio S. Agcaoli, 2005

Suriin/Talakayin

Alam mo ba na ...

ang maikling kuwento ay isang kathang pampanitikan na may kaanyuan at kakanyahan. Karaniwang nagsasalaysay ito ng pang-araw-araw na buhay ng isang tao o mahigit pa. Kahit likhang-isip, hango ito sa tunay na buhay. Nagsasalaysay ang maikling kuwento ng madulang bahagi ng buhay. Mauuri ito sa kuwento ng katutubong kulay, kuwento ng katauhan, kuwentong makabanghay, kuwento ng kaisipan, at kuwento ng kaisahan.

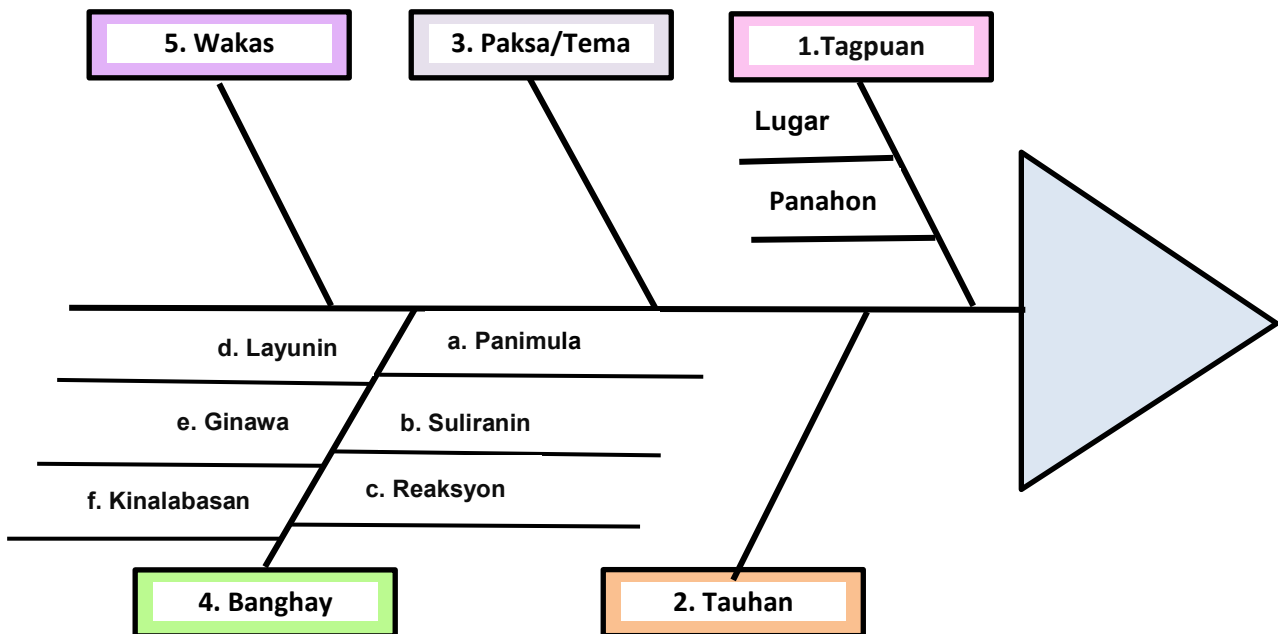
IBA PANG URI NG MAIKLING KUWENTO

1. **Kuwento ng Pag-iibig-** Ang diwa ng kuwento ay tungkol sa pag-iibigan ng pangunahing tauhan at ng kanyang katambal na tauhan.
2. **Kuwento ng Katutubong Kulay-** Nangingibabaw sa kuwentong ito ang paglalarawan ng tiyak na pook, ang anyo ng kalikasan doon; at ang uri ng pag-uugali, paniniwala, at pamumuhay ng mga taong naninirahan sa nasabing lugar. Isang halimbawa ng kuwentong ito ang “Suyuan sa Tubigan” ni Macario Pineda.
3. **Kuwento ng Katatakutan-** Matindi ang damdaming nagbibigay-buhay sa kuwentong ganito. Nakapapanaig ang damdamin ng takot at lagim na nalikha ng mga pangyayari sa katha.
4. **Kuwento ng Kababalaghan-** Naglalaman ang kuwentong ito ng mga pangyayaring mahirap paniwalaan sapagkat salungat ito sa batas ng kalikasan at makatwirang pag-iisip. Ang mga kuwento sa komiks ukol sa mga nuno sa punso, multo at aswang ay ilan lamang sa halimbawa ng ganitong kuwento.
5. **Kuwento ng Katatawanan-** Ang mga galaw ng pangyayari sa kuwentong ito ay magaan, may mga pangyayaring alanganin, at may himig na nakakatawa ang akda.

Isagawa

- A. Mula sa mga gabay na tanong sa ibaba, buuin ang kayarian ng kuwento sa kasunod na *fishbone diagram*. Kopyahin sa isang *short bond paper* ang dayagram at isulat ang iyong sagot. Huwag kalimutang ilagay ang iyong pangalan, pangkat at taon.
1. Sino ang mga tauhan sa kuwento?
 2. Ilarawan ang tagpuan ng kuwento. Sa iyong palagay, anong panahon naganap ito?
 3. Ano ang tema ng kuwentong binasa?
 4.
 - a. Paano sinimulan ng may-akda ang kuwento?
 - b. Ano ang suliraning taglay ng pangunahing tauhan?
 - c. Paano hinarap ni Huiquian ang kanyang problema?
 - d. Paano sinikap ni Huiquan na malutas ang kaniyang suliranin?
 - e. Ano ang mga hakbang na kaniyang isinagawa?
 - f. Ano ang kinalabasan ng mga hakbang na ito?
 5. Paano winakasan ng may-akda ang kuwento?

Pagyamanin/Karagdagang Gawain

Ipaliwanag ang sumusunod na kaisipang hango sa kuwentong binasa.

Kaisipang Hango sa Kuwento	Paliwanag
1. Kailangang palakasin niya ang kanyang loob; kung ididilat lamang niya ang kanyang mata, paandarin ang utak, at di-matakot magtrabaho, maayos ang lahat.	
2. Saanman siya magpunta, laging may nagsasabi sa kaniya kung ano ang dapat at di-dapat gawin; sa pagtingin sa	

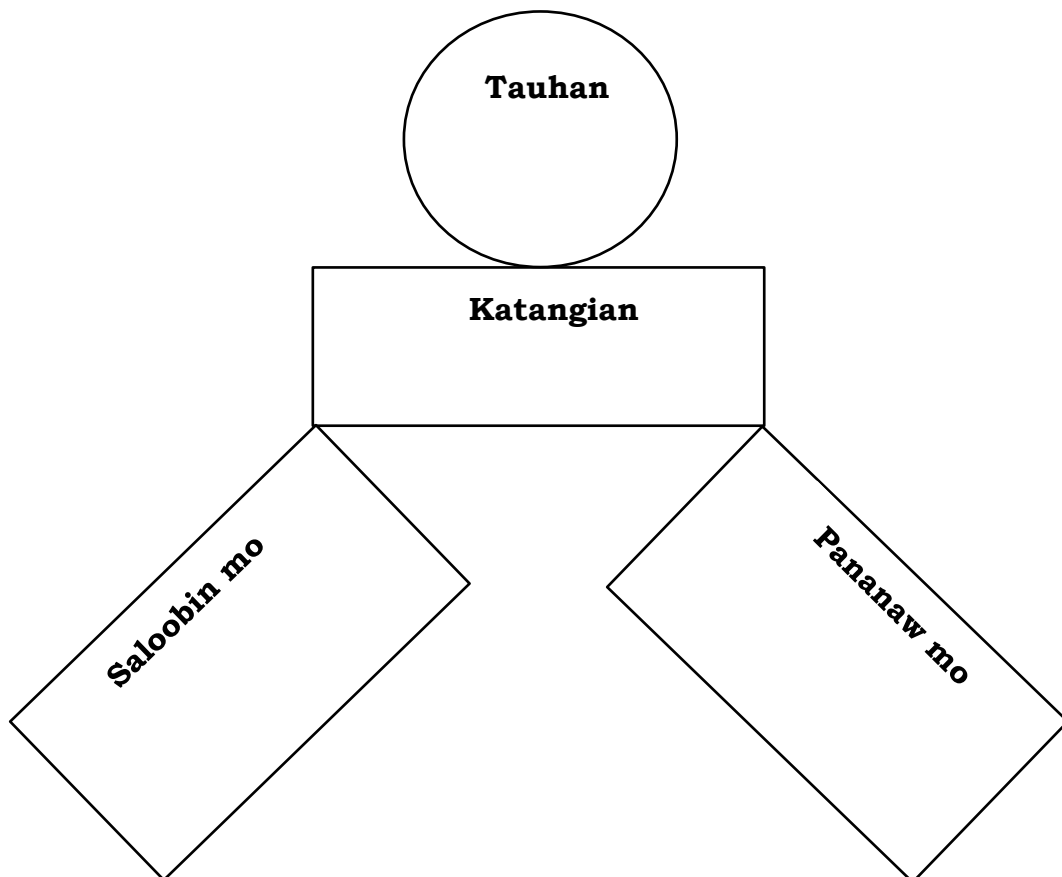
kaniya nang mababa, umaangat ang kanilang sarili.	
3. Gusto niyang lumaban, pero wala siyang lakas. Kaya magpapanggap siyang tanga, umiiwas sa mga nagmamasid at nagmamatyag.	
4. Isa siyang basurahan o isang pirasong basahan na nais magtago sa isang butas.	
5. Mas mabuting maghintay kaysa umayaw, dahil walang nakakaalam kung kailan kakatok ang oportunidad.	

Isaisip

Isipin ang mga katangian ng mga tauhan sa kuwento.

Sino-sino ang mga pangunahing tauhan sa kuwento? Ano-ano ang kanilang mga katangian na tinataglay? Ano ang iyong pananaw at saloobin sa kanilang katangian na ipinakita? Gamitin ang Character Web sa paglalarawan.

Alamin

Pagkatapos ng araling ito, ikaw ay inaasahang:

1. nahihinuha ang kulturang nakapaloob sa binasang kuwento;
2. napaghahambing ang kultura ng ilang bansa sa Silangang Asya batay sa napanood na bahagi ng teleserye o pelikula.

Balikan

Mapapansin na kakikitaan ng kulturang Asyano ang mga diyalogo ng maikling kuwentong “Nagmamadali ang Maynila” na nasa HANAY A. Tukuyin mula sa HANAY B kung anong kultura ang masasalamatin sa mga diyalogo. Isulat ang titik ng tamang sagot sa patlang bago ang bilang.

HANAY A

1. “Alam mo ba kung paano at saan ka nakakuha ng lisensya gayong maraming retirado at walang trabaho ang ‘di makakuha?”
2. “Hindi ka magpapasalamat kay Tiyo Li mo sa lahat ng tulong niya?”
3. “Kinakalinga ka ng pamahalaan. Nagkamali ka na. Kalimutan mo na iyon. Kapag umulit ka, wala nang tutulong sa iyo.”
4. “Gagawin ko kung anumang ipinag-uutos ng pamahalaan.”
5. “Sa palagay ko’y matutuwa ang ina mo. Kung buhay siya, ipangangalandakan niya-negosyante ang anak ko.”
6. “Halos bagong taon na. Puwede kang manatili ngayong Bagong Taon.”
7. “Marami pang panahon. ‘Wag mong tapusin lahat. ‘Di dapat magpagod, Bagong Taon pa naman.”
8. “Pagkatapos, dapat magtrabaho ka na. Aayusin mo at hahanapan kita ng nobya.”
9. “Sapatos na tatak-Perfection mula sa Shenzhen *free economic zone*.”
10. “Mas mabuting maghintay kaysa umayaw, dahil walang nakakaalam kung kalian kakatok ang oportunidad.”

HANAY B

- a. pagbibigay ng mas higit na pabor sa pamilya o kamag-anak
- b. pagdiriwang ng Bagong Taon
- c. positibong pananaw sa buhay
- d. Pagkalinga ng pamahalaan sa kanyang pinaglilingkurang mamamayan
- e. *arranged marriage* o “bugaw” o *matchmaker*
- f. pagkahilig sa *branded*
- g. pagpapahalaga sa tagumpay ng pamilya
- h. pagtanaw ng utang na loob
- i. pagkakabuklod ng pamilya
- j. kapangyarihan

Tuklasin

Upang mas maunawaan ang kuwentong “Niyebeng Itim”, basahin at unawain ang sumunod na talataan hinggil sa bansang Tsina at ng kanilang kultura. Pagkatapos ay sagutin ang hinihingi ng gawaing nasa ibaba.

Ang opisyal na pangalan ng Tsina ay People's Republic of China na nasa Silangang Asya. Sa silangan nito matatagpuan ang Yellow Sea at ang Silangang dagat Tsina. Sa gitnang silangan naman nito matatagpuan ang Yellow River at Yangtze River. Itinuturing ito na pinakamalaking bansa sa buong daigdig batay sa populasyon nito na mahigit isang bilyong katao. Ang Great Wall of China ang tanging estruktura sa daigdig na makikita mula sa kalawakan at isa sa New Wonders of the World.

Malaki ang naging impluwensiya ng bansang ito sa ating kultura at tradisyon. Marami sa nagugustuhang pagkain ng mga Pilipino ay nagmula sa kanila tulad ng pancit, mami, siomai, siopao, lumpia, at lechon. Mula sa pagkain, damit at mga kagamitan sa bahay, naging bahagi sila ng pang-araw-araw na buhay.

Kilala ang mga Tsino sa pagpapahalaga sa kanilang pamilya. Makikita sa mga nakakaangat na pamilya ang pagsasama-sama sa iisang bubong hanggang sa ikalimang henerasyon. Higit din nilang pinapahalagahan ang anak na lalaki kaysa sa babae dahilang lalaki ang magdadala ng apelyido ng pamilya. Lalaki rin ang inaasahang magtatrabaho para sa pamilya at ang babae naman ang mangangalaga sa tahanan.

Suriin/Talakayin

Basahin at unawain ang kaisipang makikita sa kuwento. Pagkatapos, ipaliwanag ang kaisipang ito sa pamamagitan ng pagdurugtong ng mga pahayag.

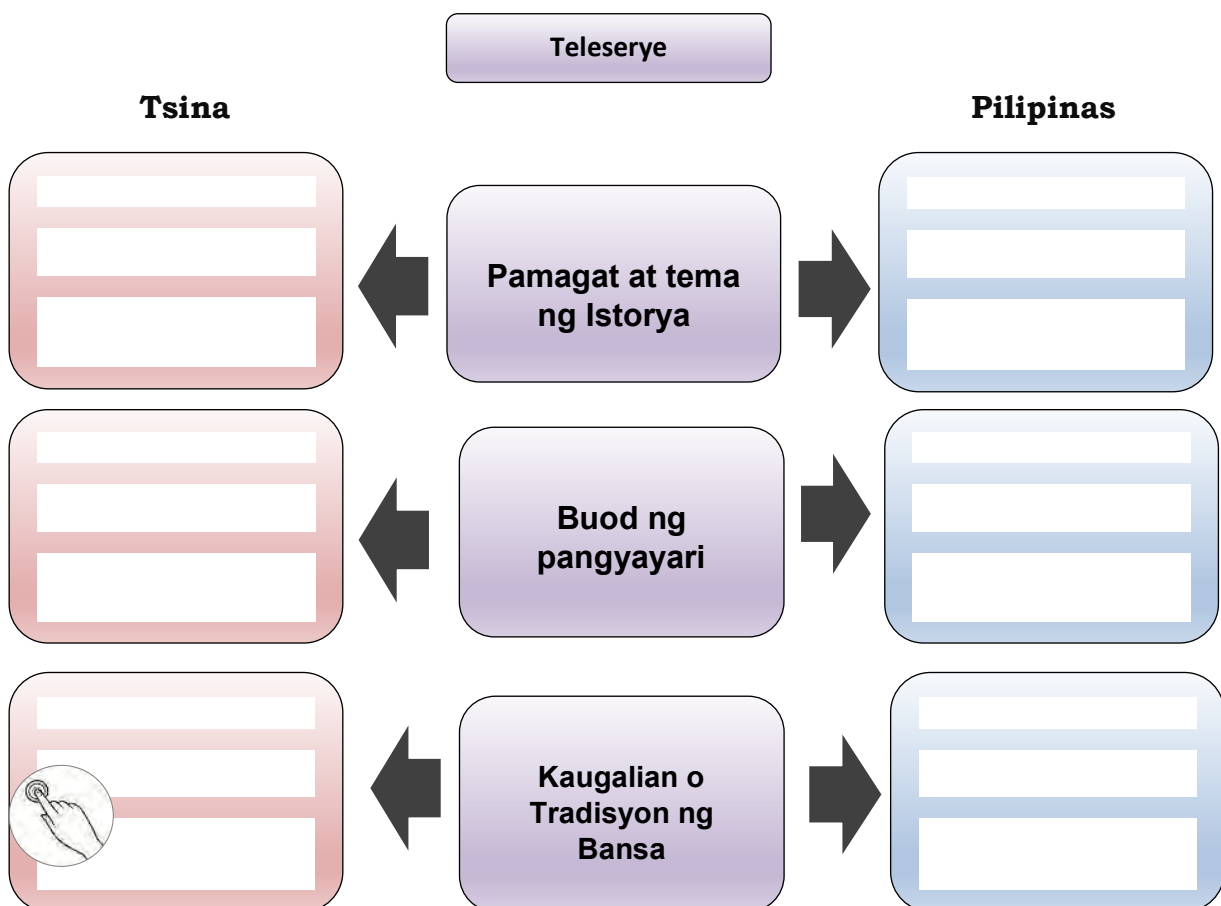
Kaisipang Hango sa Kuwento	Paliwanag
1. Kailangang palakasin niya ang kaniyang loob; kung ididlat lamang niya ang kanyang mata, paaandarin ang utak, di-matatakot magtrabaho, maaayos ang lahat.	Ang kaugaliang Pilipino sa pagkakaroon ng positibong pananaw sa buhay ay makikita kung _____ _____ _____.
2. Saanman siya magpunta, laging may nagsasabi sa kaniya kung amo ang dapat at di-dapat gawin; sa pagtingin sa kaniya nang mababa, umaangat ang kanilang sarili.	Ang kaugaliang pagkontrol sa kilos ng kapwa ay nakabubuti kapag _____ _____. Minsan, mababa ang tingin natin sa ating sarili sapagkat _____ _____.

3. Gusto niyang lumaban, pero wala siyang lakas. Kaya magpapapanggap siyang tanga, umiwas sa mga nagmamasid at nagmamatyag.	Ang negatibong kaugaliang Asyano na pag-iwas sa problema ay masasalamain sa kaisipang ito dahil ____ _____ _____.
4. Isa siyang basurahan o isang pirasong basahan na nais magtago sa isang butas.	Kapag tayo ay nakakaangat, may pagkakataon na mababa ang tingin natin sa iba kaya _____ _____ _____.
5. Mas mabuting maghintay kaysa umayaw, dahil walang nakakaalam kung kailan kakatok ang oportunidad.	Mabuti ang patuloy na pagsisikap sa kabila ng mga pagsubok, nang sa ganoon _____ _____ _____.

Pagyamanin

Paghambingin ang napanood na piling bahagi ng isang teleserye mula sa Tsina sa teleserye ng ating bansa. Isulat ang sagot sa *short bond paper* at gayahin ang pormat ng graphic organizer.

Alamin

Pagkatapos ng araling ito, ikaw ay inaasahang:

1. naisasalaysay ang sariling karanasan na may kaugnayan sa kulturang nabanggit sa nabasang kuwento;
2. nagagamit ang mga pahayag sa pagsisimula, pagpapadaloy ng mga pangyayari at pagtatapos ng isang kuwento.

Balikan

Mula sa kwentong “Niye Beng Itim” ay ibigay ang hinihingi sa tatlong bilang sa ibaba.

1. Paano sinimulan ang kuwento?

2. Paano ipinagpatuloy ang kuwento?

3. Paano ito winakasan?

Tuklasin

Basahin ang sumusunod na kaalamang makatutulong sa pagbuo ng isang mabisang kuwento.

Mga Pahayag sa Pagsisimula, Pagpapadaloy, at Pagtatapos ng Isang Kuwento

Sa mga tekstong nagkukuwento o nagsasalaysay, kailangang may wastong pagkasunod-sunod ng mga pangyayari. Makatutulong nang malaki ang mga pahayag sa pagsisimula, pagpapadaloy, at pagtatapos ng isang kuwento upang magbigay-linaw sa anumang paksa ng pagkukuwento o pagsasalaysay. Matutunghayan sa ibaba ang iba pang mga pahayag sa pagsisimula, pagpapadaloy, at pagtatapos ng isang kuwento.

habang

samantala

pansamantala

di naglaon

sa bandang huli

magbuhat nang

noon pa man

mula nang

una

ikalawa

noon

hanggang

dagdag pa rito

susunod

bukod nito

sa kabila nito

kaya nga

di-kaginsa-ginsa'y

walang kaabog-abog

sa wakas

sa madaling salita

bilang pagwawakas

sa kalahatan

Pagsasalaysay (Ang Pagsulat ng Kuwento)

Ang maikling kuwento ay isang halimbawa ng pagsasalaysay. Ang pagsasalaysay ay isang uri ng pagpapahayag na may layuning ikuwento ang mga kawil ng pangyayari na maaring pasalita o pasulat. Ito ay isa sa mga pinakagamitin sa pang-araw-araw na pakikipagtalastasan ng tao sa kanyang kapwa. Ang pagsasalaysay ay maaring ibatay sa sariling karanasan, nasaksihan o napanood, napakinggan o nabalitaan, nabasa, at maaari ring likhang-isip lamang. Sa paglikha ng isang salaysay, ang may-akda ay dapat na maging malikhain, at magtaglay ng malawak na imahinasyon sa paglikha ng bisa ng simula at wakas. Narito ang mga katangiang dapat taglayin ng isang talatang nagsasalaysay na isasaalang-alang mo sa iyong pagsulat.

1. **May Maganda o Mabuting Pamagat**- ito ay dapat na maging maikli lamang, hindi katawa-tawa at lumilikha ng pananabik.
2. **May Mahalagang Paksa o Diwa**- kailangan ito ay kapupulutan ng aral at maging kapaki-pakinabang sa babasa. Ito rin ay dapat na nagbibigay ng mga bagong kaalaman sa mga babasa o makikinig o kaya naman ay naiuugnay sa kanilang karanasan o kalagayan na makatutulong sa pag-unlad ng kanilang pagkatao.
3. **May Wasto o Maayos na Pagkakasunod-sunod ng mga Pangyayari**- Ang karaniwang pagsasalaysay ay nag-uumpisa sa simula ng mga pangyayari na sinusundan ng mga gitnang pangyayari at pagkatapos ay wakas na pangyayari.
4. **May Kaakit-akit na Simula**-Ang unang pangungusap ng salaysay ay dapat na makalikha ng pananabik sa babasa o makikinig upang makuha ang atensiyon at interes nito hanggang sa matapos niya ang pagbabasa o pakikinig.

Sa kabuuan, ang isang talatang nagsasalaysay ay dapat na magtaglay ng sumusunod na katangian upang ito ay maging mabisa:

1. Kinakailangang ang mga kaisipan nito ay nagtataglay ng kaisahan.
2. Kinakailangang ito ay nagbibigay diin sa mahahalagang pangyayaring isinalaysay.
3. May paglalarawan upang magkaroon ng kulay at buhay ang mga pangyayari.
4. May kasukdulan na siyang lumilikha ng pananabik sa bumabasa o nakikinig.

Isagawa

- I. Piliin mula sa kahon ang angkop na mga pahayag sa pagsisimula, pagpapadaloy at pagtatapos upang mabuo ang ibig ipahayag ng talata tungkol sa buhay ni Confucius.

dagdag pa rito	hanggang	una
bukod dito	di-naglaon	noon

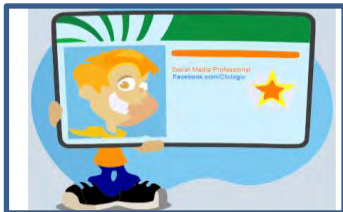
Marahil, pinakabantog sa mga dakilang pilosopong Tsino si Confucius. _____ siyang magturo sa gulang na dalawampu't dalawa. _____, siya ay naglingkod sa pamahalaan subalit napilitang tumiwalag dahil hindi niya naunawaan ang namumuno.

Naniniwala siya na dapat makatao ang mga namumuno. _____, dapat hirangin ang mga naglilingkod sa pamahalaan batay sa kakayahan. Ang pagkakaroon daw ng mabuting lipunan ay nakasalalay sa mabuting pamahalaan at hindi sa pagtatamasa ng masasagwang pamumuhay. _____, naniniwala siya na ang tao ay likas na mabuti at upang hindi makapanghari ang kasamaan, dapat na linangin ang magagandang katangian tulad ng paggalang sa magulang at matatanda, pagkakawanggawa, at lakas ng loob. Ang kanyang "Gintong Aral" ay nakasaad ng negatibong pangungusap. "Huwag mong gawin sa kapwa mo ang ayaw mong gawin sa iyo" Naging bahagi ng Kodigo ng magandang Kaugalian sa Tsina ang mga aral ni Confucius.

Maging _____ sa kasalukuyan, maaaring gamitin ang pilosopiya ni Confucius sa pagsasaayos ng lipunan ayon sa mga pagbabago.

- II. Sa tulong ng mga larawan, isalaysay ang mga pangyayari sa kwento gamit ang mga **pahayag sa pagsisimula, pagpapadaloy at pagtatapos** ng isang kuwento. Isulat sa short bond paper ang sagot.

1. lisensya

Pahayag na napili: _____

Pagsasalaysay:

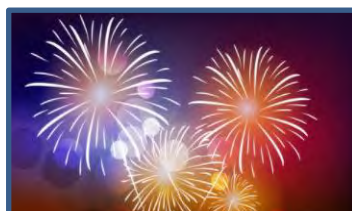
2. karagkarag na sasakyan

Pahayag na napili: _____

Pagsasalaysay:

3. paputok sa Bagong Taon

Pahayag na napili: _____

Pagsasalaysay:

4. puwesto sa timog ng Silangang Tulay **Pahayag na napili:** _____

Pagsasalaysay:

5. biniling panlamig ng mga karpintero **Pahayag na napili:** _____

Pagsasalaysay:

Isaisip

Mahalaga sa isang malinaw na pagsasalaysay ang paggamit ng mga pahayag sa pagsisimula, pagpapatuloy ng mga pangyayari at pagtatatapos ng isang kuwento.

(Ikapitong Araw)

Alamin

Pagkatapos ng araling ito, ikaw ay inaasahang:

1. Naisusulat ang isang paglalarawan ng sariling kultura na maaaring gamitin sa isang pagsasalaysay.

Isagawa

Gamit ang isang short bondpaper ay sumulat ng isang pagsasalaysay sa pamamagitan ng isang maikling kuwentong naglalarawan sa ating kultura. Gawing gabay ang paksa sa ibaba.

Paksa: Hamon ng pandemya sa pagpapayaman ng ating kultura

PAMANTAYAN SA PAGBUO

Paglalarawan ng kultura sa kuwento bilang nilalaman	- 20 pts.
Taglay ang mga katangian sa maayos na pagsasalaysay	- 15 pts.
Paggamit ng malaking titik, wastong baybay at bantas	- 10 pts.
Presentasyon	- <u>5 pts.</u>
KABUUAN	- 50 puntos

Tayahin

Panuto: Basahin at unawain ang bawat katanungan at piliin ang titik ng tamang sagot batay sa hinihingi nito. Isulat ang sagot sa isang buong papel. Huwag kalimutang isulat ang pangalan, taon, pangkat at bilang ng modyul.

1. Ang paglalarawan ng tiyak na pook, anyo ng kalikasan nito; uri ng pag-uugali, paniniwala, at pamumuhay ng mga taong naninirahan sa nasabing lugar ay nangingibabaw sa kuwentong ito.
 - A. kuwento ng kaisahan
 - B. kuwento ng katauhan
 - C. kuwentong makabanghay
 - D. kuwento ng katutubong-kulay
2. Ito ay isang uri ng maikling kuwento kung saan ang mga galaw ng pangyayari ay magaan, may mga pangyayaring alanganin, at may himig na nakakatawa ang akda.
 - A. kuwento ng pag-ibig
 - B. kuwento ng katatawanan
 - C. kuwento ng kababalaghan
 - D. kuwento ng katutubong-kulay
3. Anong uri ng maikling kuwento ang “Niyebeng Itim” na inyong nabasa?
 - A. kuwento ng pag-ibig
 - B. kuwento ng katatawanan
 - C. kuwento ng kababalaghan
 - D. kuwento ng katutubong-kulay
4. Alin ang hindi tamang pahayag tungkol sa maikling kuwento?
 - A. Ito ay isang halimbawa ng paglalarawan.
 - B. Ito ay bunga lamang ng likhang-isip ng may-akda.
 - C. Hango ito sa tunay na buhay ng tauhan o mahigit pa.
 - D. Isa itong kathang pampanitikan na may kaanyuan at kakanyahan.
5. Alin sa mga sumusunod ay mga katangian ang hindi kabilang sa mga paraan sa pagbuo ng mabisang talatang nagsasalaysay,
 - A. Kailangan ang mga kaisipan nito at nagtataglay ng kaisahan
 - B. May paglalarawan upang magkaroon ng kulay at buhay ang pangyayari
 - C. May kapanabikan para sa mga bumabasa o nakikinig na matatagpuan sa simula
 - D. Kinakailangang ito ay nagbibigay diin sa mahahalagang pangyayaring isinalaysay

Para sa bilang 6-8

Alamin kung anong kulturang Asyano ang makikita sa sumusunod na pahayag.

6. “Kinakalinga ka ng pamahalaan. Nagkamali ka na. Kalimutan mo na iyon. Kapag umulit ka, wala nang tutulong sa iyo.”
 - A. pagbabagong buhay
 - B. pagpapatawad sa nagkasala
 - C. pagtulong sa kapwa
 - D. pagiging palaasa sa pamahalaan

7. "Hindi ka magpapasalamat kay Tiyo Li sa lahat ng tulong niya?"
- pagiging magalang
 - pagtanaw ng utang na loob
 - labis na pagbubuklod ng pamilya
 - wala sa nabanggit
8. "Sa palagay ko'y matutuwa ang ina mo. Kung buhay siya, ipangalandakan na negosyante ang anak ko."
- pagsisikap ng anak
 - pagpapahalaga sa anak
 - pagbubuklod ng pamilya
 - wala sa nabanggit
9. Alin sa mga pahayag ang nagpapakita ng positibong pananaw sa buhay?
- Maaayos din ang lahat
 - Kung idililat lamang niya ang kanyang mata
 - Kailangang palakasin niya ang kanyang loob
 - Paandarin ang utak at di-matatakot magtrabaho
10. Si Huiquan ay isang batang ulila na nagnanais na magkaroon ng pagkakakitaan kaya nilibot niya ang buong bayan upang makahanap at makatipid sa gagamitin niyang patungan ng kanyang mga paninda. Aling katangian ni Huiquan ang ipinapakita sa pahayag?
- Pagiging kontento sa buhay
 - Pagiging determinado sa buhay
 - Pagiging masinop at matipid sa buhay
 - Pagiging masipag, matiyaga at pursigidong makaahon sa buhay.
11. Ang sumusunod ay mga pangyayaring sumisimbolo sa pagiging matiyaga ni Huiquan, **maliban sa isa.**
- Wala nang pakialam si Huiquan kung anuman ang maaaring itinda.
 - Kahit isa lamang ang kakailanganin para sa lisensya ay nag-order si Huiquan ng kinse.
 - Hindi tinalikuran ni Huiquan ang pagtitinda kahit pa man may araw na wala siyang naibenta.
 - Bumili si Huiquan ng walang gulong na sasakyan at sarilinan lamang niya itong inayos upang mayroon siyang magamit sa pagtitinda ng damit.
12. "Mas mabuting maghintay kasya umayaw, dahil walang makaalam kung kailan kakatok ang oportunidad. Hindi naman sa lahat ng pagkakataon ay malas ka, hindi ba?" Ano ang nais ipahiwatig ng pahayag sa itaas?
- Maghintay ng biyaya sa Diyos
 - Mas mabuting gawin ang lahat ng posibilidad sa buhay.
 - Maging matatag sa buhay at hintayin ang oportunidad na darating.
 - Hindi na nararapat hintayin ang oportunidad dahil masasayang ang panahon.
13. Aling pagliliwanag sa ibaba mas naipapahihiwatig ang ibig sabihin ng "Tiyaga ang susi para sa buhay na matatag"?
- Ito ay patunay lamang na ang pagtitiyaga ay lakas at kapangyarihan ng isang tao.
 - Lahat ng problema na darating sa ating buhay ay malalampasan kung tayo ay may pagtitiyaga.
 - Kung nais ng isang tao na maging matatag, kailangang pagtiyagaang gawin ang lahat ng bagay.
 - Na ang bawat tao ay may kani-kaniyang kalakasan, ang kailangan lamang ay tuklasin at pagyamanin ito.

14. *Niyebeng Itim* ang pamagat ng kuwento binasa sapagkat_____.
- A. sa panahong ito, itim ang kulay ng niyebe
 - B. nangyari ito sa Bagong Taon at umuulan ng niyebe
 - C. ang buhay ni Huiquian ay puno ng kabiguan, pagdadalmahati at kabiguan
 - D. may niyebe sa bagong taon subalit sa panahong ito si Huiquian ay nakaranas ng kabiguan, pagdadalamhati at kabuguan
15. Alin ang nararapat na tema sa akdang *Niyebeng Itim* ni Liu Heng na isinalin sa Filipino ni Galileo S. Zafra?
- A. Ang hirap ng buhay ay puno ng pasakit at pagdadalamhati.
 - B. Ang batang ulila sa magulang ay naging matagumpay sa huli.
 - C. Ang batang nasawi sa pag-ibig sa kanyang nakababatang babae ay nagpatiwakal.
 - D. Ang kahirapan ay may hangganan sa taong nais umangat sa pamamagitan ng pagsisipag at pagpursige sa buhay.

.”

SANGGUNIAN:

Panitikang Asyano 9 (Modyul ng mag-aaral sa FILIPINO)

Pintig ng Lahing Pilipino 9 (Ikalawang Edisyon) Florante C. Garcia et. al.,

Pinagyamang Pluma 9 (Ikalawang Edisyon) Aileen G. Baisa-Julian et. al.,